

Література:

1. Асриян М.А., Меринов Н.Н. Выращивание калиброванного по живой массе ремонтного молодняка яичных кур в многоярусных клеточных батареях //Пути ускорения интенсификации и разработка энергосберегающих технологи й производства яиц и мяса птицы.-Вильнюс.-1988.-С. 66-67
2. Бородай В.П., Коваленко В.П. Использование принципов эволюционной селекции при создании перспективного кросса мясных кур //Вісник аграрної науки.-1996.-№12.-С.50-51
3. Свечин К.Б. Индивидуальное развитие сельскохозяйственных животных.-К.: Урожай. 1976.-288с.
4. Шалимов Н.А. Оценка типа конституции (онтогенеза) при создании пород и типов скота //Вісник аграрної науки.-1994.-№8.-С. 63-67
5. Lambio A.L., Luis E.S., Alvarez S. Initial chick size on growth performance of broilers // Philipp. J. vet. and Anim. Sci. – 1987. - v.13/ -№2.- p. 50-59.

УДК: 591.33:636.087.7:636.061:636.598

**ВПЛИВ ЕМБРІОНАЛЬНОГО СТИМУЛЮВАННЯ НА
ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ФОРМУВАННЯ ЕКСТЕР'ЄРУ ГУСЕЙ**

Г.П.МАРЧУК – пошукувач, Херсонський ДАУ

Вступ. Як відомо, формування продуктивності гусей відбувається під впливом як генетичних, так і паратипових факторів [1]. Причому, чим раніше в онтогенезі відбувається дія цих факторів, тим сильніше організм реагує фенотиповим прийомом.

У цьому зв'язку метою наших досліджень було визначення впливу біологічно активних речовин на ранніх стадіях ембріонального розвитку гусей на формування показників росту, розвитку та екстер'єру в ранньому онтогенезі [2].

Матеріали та методика досліджень. Для досягнення поставленої мети нами був розроблений новий спосіб передінкубаційної обробки гусячих яєць[3] (Деклараційний патент України на винахід №2002021372) , який пройшов апробацію в умовах племінного птахівничого підприємства “Чорнобаївське” Білозерського району Херсонської області.

Сутність способу полягала в тому, що перед інкубацією в продизенфіковані гусячі яйця вводили 0,1% розчин аскорбінової кислоти та 0,1% розчин диметилсульфоксиду за допомогою активної дифузії. У результаті досліджень встановили, що використання нового способу передінкубаційної обробки яєць впливає на продуктивність та формування екстер'єру гусей.

Результати досліджень. Так, гуси дослідної групи перевищували своїх контрольних аналогів за живою масою: у 30- денному віці на 12,5 % ($P < 0,001$); у 60- денному на 10,6% ($P < 0,001$); у 90- денному на 8,6% ($P < 0,001$); у 120- денному різниця була незначною -3,1 %.

Виявлено, що у гусей дослідної групи середньодобовий приріст: у 30-денному віці збільшується на 5,8г ($P < 0,001$); у 60-денному на 9,8г ($P < 0,001$); у 90-денному на 1,7 г; у 120-денному на 2,4г (в 90- та 120 віці різниця не була вірогідною). Вікові зміни живої маси позначились на лінійних показниках екстер'єру гусей.

Таблиця 1 – Мірні ознаки гусей у різному віці

Група	Вік, днів	Жива маса, кг		Довжина, см						Обхват грудей, см	
				тулуба		килю		плесни			
		$X \pm Sx$	Cv	$X \pm Sx$	Cv	$X \pm Sx$	Cv	$X \pm Sx$	Cv	$X \pm Sx$	Cv
Дослідна	30	*** 1,44±0,03	11,54	** 19,81±0,32	6,38	8,31±0,10	5,47	*** 7,65±0,12	6,49	** 27,25±0,38	5,91
	60	*** 2,49±0,03	7,46	*** 28,64±0,36	5,35	*** 11,09±0,11	4,08	*** 10,43±0,06	2,48	*** 38,73±0,20	3,18
	90	*** 3,49±0,05	7,41	31,97±0,44	5,84	*** 15,01±0,20	5,69	** 10,76±0,06	2,52	43,00±0,67	6,76
	120	3,91±0,07	7,42	** 33,75±0,56	4,68	*** 16,52±0,18	3,01	10,96±0,10	2,53	*** 47,38±0,56	3,37
Контро-	30	1,26±0,03	10,61	18,07±0,57	10,42	7,61±0,14	6,18	6,92±0,09	4,65	25,87±0,21	3,20
	60	2,22±0,05	9,37	25,96±0,44	5,83	9,84±0,17	5,90	9,70±0,11	3,81	35,21±0,74	7,30
	90	3,19±0,06	8,03	30,96±0,44	4,94	13,89±0,21	5,23	10,31±0,11	4,15	41,16±0,67	5,63
	120	3,79±0,06	6,39	31,33±0,47	4,51	14,94±0,35	6,99	10,82±0,12	2,95	43,44±0,78	5,58

Таблиця 2 – Середньодобовий приріст гусей, г

Група	Вік, дні							
	30		60		90		120	
	$X \pm Sx$	Cv	$X \pm Sx$	Cv	$X \pm Sx$	Cv	$X \pm Sx$	Cv
Дослідна	*** 33,9±0,81	6,54	*** 39,2±0,53	6,87	33,7±0,74	7,51	18,7±0,67	9,48
Контрольна	28,1±0,42	9,56	29,4±0,48	8,64	32,0±0,22	11,18	16,3±0,94	10,99

Нашими дослідженнями встановлено, що найбільшою довжиною тулуба відзначаються гуси дослідної групи в 120-денному віці, що вірогідно відрізняється від контрольної ($P < 0,01$). Довжина килю гусей дослідної групи в 120-денному віці порівняно з контролем в тому ж віці збільшилась на 9,56% ($P < 0,001$). Обхват грудей у гусей дослідної гру-

пи порівняно з контролем перевищував на 8,32% ($P < 0,001$) (табл. 1,2).

У м'ясному птахівництві важливою є не кінцева маса дорослої птиці, а маса її в молодому віці. Про швидкість росту можна судити, як за абсолютною величиною приросту за одиницю часу, так і за відносним приростом, що характеризує інтенсивність росту.

Найбільш висока енергія росту (приріст живої маси) спостерігається до 60-денного віку, а далі вона поступово уповільнюється (табл.3).

Таблиця 3 – Вікові зміни відносного приросту мірних ознак

Група	Період, днів	Відносний приріст, %					
		живої маси	довжини тулуба	довжини шиї	довжини килю	довжини плесни	обхвату грудей
Дослідна	31-60	53,5	36,4	35,6	28,7	30,8	34,8
	61-90	33,5	11,0	18,1	30,0	3,1	10,4
	91-120	11,5	5,4	3,8	9,6	1,8	9,6
Контрольна	31-60	55,4	35,8	25,7	25,6	33,5	30,6
	61-90	35,7	17,6	17,9	34,1	6,0	15,6
	91-120	17,3	1,2	2,5	7,3	4,9	5,4

Так, відносний приріст живої маси зменшується на 20,0 і 19,4 % (відповідно у дослідній і контрольній групах) за період 61-90 днів.

Розвиток окремих статей гусенят також неоднаковий. Відносний приріст довжини тулуба найбільше значення має в 31-60-денному віці. У подальшому ріст тулуба зменшується, за період 61-90 днів на 25,4 % у дослідній групі і 18,2 % у контролі.

Аналогічну закономірність відносного приросту має ознака "обхват грудей". Значне зростання цієї ознаки спостерігається в 31-60-денному віці, що пов'язано із різким ростом м'язів і відкладанням жирової клітковини.

Відносний приріст довжини килю за період 31-60 днів значно збільшується. За період 61-90 днів зростає на 1,3% та 8,5% (відповідно у дослідній групі і в контролі).

Відносний приріст довжини плесни має найбільше значення за період 31-60 днів, а потім рівномірно спадає, що вказує на поступове зменшення інтенсивності росту цієї ознаки протягом усього періоду.

Висновки. Таким чином, на основі проведених досліджень, встановлено, що аскорбінова кислота, яка введена в інкубаційні яйця гусей на ранніх стадіях ембріонального розвитку, позитивно впливає на формування м'ясної продуктивності та екстер'єру гусей.

Література:

1. Дебров В.В. Особливості екстер'єру та його зв'язок з господарсько корисними ознаками гусей // Таврійський науковий вісник.- Херсон.- Вип.14.-2000.-С 53-56.
2. Петрухин И.В.Применение химических и биологических веществ в кормлении птицы. М., Россельхозиздат.-1972.-С. 75-81.
3. Иванов В.А.,Куцак С.Н.,Ляшенко Е.В.,Марчук Г.П.,Самойлюк В.В. Разработка приёмов и методов по усовершенствованию технологии инкубации яиц. // Птахівництво.- Міжвід.тем.н.зб.-Борки.-2001.-С.416-420.

УДК 636.22/28:611.71

**ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ П'ЯСТКОВИХ КІСТОК БИЧКІВ
СУМСЬКОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ
МОЛОЧНОЇ, БУРОЇ МОЛОЧНОЇ
І УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРІД**

І.В.ЛЕВЧЕНКО – аспірант, Сумський НАУ¹

Необхідність вивчення кістяка сільськогосподарських тварин глибоко обґрунтована у вітчизняній літературі класиками зоотехнічної науки. Багато які закономірності росту та розвитку тварин, виявлені ними при вивченні кістяка, широко використовуються у практиці вирощування і відгодівлі тварин. Видатний вчений і практик М.М.Щепкін (1) неодноразово зазначав, що ріст тварин залежить від міцності кістяка, а в подальшому і здатність їх до високої продуктивності.

М.І.Придорогін (2), М.Д.Потьомкін (3), Г.П.Котенджи, В.А.Ашаков (4), А.Б.Кисельов (5) встановили, що деякі фізичні властивості кісткової тканини обумовлюються перш за все, породними відмінностями.

Починаючи з 1985 року, у господарствах Сумської області, і зокрема у Сумському районі, була розпочата робота над виведенням типу чорно-рябої молочної породи методом відтворного схрещування з використанням двох порід – бурої молочної та голштинської. Тому була поставлена мета – вивчити деякі особливості кістяка бичків знов створеного Сумського типу української чорно-рябої молочної породи, бурої молочної і української чорно-рябої молочної порід. Ці дослідження були проведені у племзаводі “Колос” Білопільського району Сумської області. У кожній групі було по 10 бичків, які знаходились в однакових умовах годівлі й утримання. За період проведення дослідження було згоровано 3323,4 – 3456,6 кормових одиниць. У 18 місячному віці піддослідні бич-

¹ Науковий керівник – професор Котенджи Г.П.